

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक ८१४/२००७

१) श्री दिगंबर त्र्यंबकराव मवाळ (पाटील)
शिक्षण कॅालनी, मेहकर-४४३३०१
ता. मेहकर, जिल्हा बुलढाणा.

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा अधीक्षक अभियंता
सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, अकोला.
बांधकाम भवन, गौरक्षण रोड, अकोला.

३) जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता
सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, अकोला
बांधकाम भवन, गौरक्षण रोड, अकोला.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १६.७.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १.५.२००८ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये प्रथम अपील दाखल केली आहे. सदरच्या
द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी हजर आहे.

अपीलकर्ता यांनी दिनांक १०.१०.२००७ रोजी शासकिय माहिती अधिकारी, अधीक्षक
अभियंता कार्यालय सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, अकोला यांचेकडे, " सार्वजनिक बांधकाम
मंडळ, अकोला/म.रा.रस्ते विकास महामंडळ, मेहकर बायपास मार्ग रद्य करुन सोईचा व कमी
खर्चाचा रस्ता घेण्याबाबत. मेहकर बायपास प्रस्तावित केल्यापासून आजपर्यंत. १) संपुर्ण
कागदपत्राचे व्यक्तीशः निरीक्षण. २) सोबज जोडलेल्या व सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, अकोला
रस्ते विकास महामंडळ हयांना पाठविलेल्या पत्रामधील मुद्देनिहाय सविस्तर माहिती आवश्यक
आहे." माहिती पोस्टाने पाठवावी, खर्चाचा तपशिल द्यावा, त्वरीत पैसे भरुन देऊ असे नमूद
केलेले दिसून येते.

// २ //

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने दिनांक १६.११.२००७ रोजी अपीलकर्ता यांनी उपविभागीय अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ नुसार माहिती पुरविण्याबाबत, संदर्भ- दिनांक ५.११.२००७ चे पत्र. (१) मेहकर बायपास प्रस्तावित केल्यापासून आजपर्यंत संपुर्ण कागदपत्राची व्यक्तीशः निरीक्षण. मेहकर बायपास मार्गाचे सर्वेक्षण व नकाशा कार्यकारी अभियंता, मार्ग प्रकल्प विभाग, अकोला यांनी केलेले आहे. त्यामुळे कागदपत्रे व मंजूर आखणी नकाशाबाबत कार्यकारी अभियंता, मार्ग प्रकल्प विभाग, अकोला यांचेशी संपर्क साधावा ही विनंती. २) मेहकर बायपास मार्ग रद्द करून सेईचा व कमी खर्चाचा रस्ता होण्याबाबत, याबाबत अहवाल या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक २८९२/तांशा, दिनांक २७.१२.२००५ नुसार कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, बुलढाणा यांना सादर केला आहे. त्या पत्राची प्रत सुध्दा दिली आहे. सदरच्या उपलब्ध झालेल्या माहितीमुळे अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी दिनांक १३.२.२००८ रोजी प्रथम अपील Office of Supdt Engineer, B & C Circle, Construction Bhavan, Gorakshan Road, Akola यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या अपीलाचा निर्णय दिनांक २२.२.२००८ रोजी देण्यात आला असून " कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, बुलढाणा यांचेकडून अपीलकर्ता यांच्या अर्जामध्ये नमूद केलेल्या मुद्द्यांची माहिती संदर्भ क्रमांक ६ च्या पत्रानुसार या कार्यालयास प्राप्त झाली आहे. सदर माहिती अपीलकर्ता यांना पुरविण्यात आली असे उपविभागीय अभियंता यांनी चर्चेमध्ये माहिती दिली. तसेच अपीलकर्ता श्री दिगंबर त्र्यंबकराव मवाळ (पाटील) यांनी सुध्दा माहिती प्राप्त झाल्याबाबत कबुल केले. तदनंतर अपीलकर्ता यांनी मागितलेली माहिती कार्यकारी अभियंता, मार्ग प्रकल्प विभाग, अकोला यांचे विभागाशी संबंधित अल्याने चर्चेमध्ये त्यांना बोलाविण्यात आले व त्यांच्या विभागात उपलब्ध असलेली आवश्यक माहिती श्री दिगंबर मवाळ यांना दाखविण्यात यावी व मागणी केल्यास नियमांच्या अधिन राहून पुरविण्यात यावी, इ. बाबी बाबत अपीलकर्ता यांनी निरीक्षक केले आहे. याप्रमाणे उपविभागीय अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, मेहकर यांना सुध्दा निरीक्षण देण्यात आले. याबाबत कार्यवाही करण्याबाबत कार्यकारी अभियंता, उपविभागीय अभियंता यांनी कबुल केले व अपीलकर्ता श्री मवाळ यांनी सुध्दा सहमती दर्शविली. त्यामुळे चर्चे अंती

अपीलकर्ता यांच्या विषयांकित प्रकरणी समाधान झाले असून त्यांची कोणतीही तक्रार राहिली नाही, असे मत श्री दिगंबर त्र्यंबकराव मवाळ यांनी चर्चेमध्ये व्यक्त केले आहे. त्यामुळे सदर प्रकरणाची कार्यवाही पुर्ण झाली यास्तव सदर अपील निकाली निघाले असल्याबाबत सर्वानुमते चर्चेअंती ठरले. त्यामुळे अपीलकर्ता श्री दिगंबर त्र्यंबकराव मवाळ, शिक्षक कॅालनी मेहकर, जिल्हा बुलढाणा यांचे संदर्भिय अपील अर्ज निकाली काढण्यात येत असून दप्तरी दाखल करण्यात येत आहे " असा निर्णय दिलेला दिसून येतो. सदरच्या निर्णयाने समाधान न झाल्यामुळे अपीलकर्ता यांनी राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी ही तातडीने घ्यावी असा अर्ज अपीलकर्ता यांनी दिनांक १५.५.२००८ रोजी आयोगाकडे दिलेला होता. त्यामध्ये " Because there is an urgent need of the bye pass road to Mehakar town, whose requested information is pending etc. Due to delay in bye pass road the comman man of the town is finding inconvenient day to day working activities. Hence, kindly issue the notice immediately in order to early hearing." व त्यामुळे सदरच्या अपीलाची सुनावणी ही क्रम सोडून घेण्यात आली आहे. परंतु, संपुर्ण अपीलाची सुनावणीमध्ये अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांचे म्हणणे एकुण घेतल्यावर अशी कोणतीही तातडीची आवश्यकता होती असे वाटत नाही. त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी आयोगाची दिशाभूल केली असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही.

अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १०.१०.२००७ च्या अर्जाचे अनुषंगाने दिनांक ५.११.२००७ रोजी जन माहिती अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, अकोला यांनी उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मेहकर यांना अर्जदाराच्या अर्जाप्रमाणे अर्जदारास शासकिय संबंधीत माहिती अधिकारी या नात्याने माहिती पुरवावी. अर्जाची प्रतिलिपी आरेखक विभागीय कार्यालय यांना माहिती व कार्यवाहीस्तव, प्रतिलिपी श्री दिगंबर त्र्यंबकराव मवाळ यांना दिलेली दिसून येते. व त्याप्रमाणे दिनांक १६.११.२००७ चे पत्र हे उपविभागीय अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम, मेहकर यांनी अपीलकर्ता यांना दिलेले दिसून येते.

यावरुन असे दिसते की, माहिती ही अकोला कार्यालयात उपलब्ध होती परंतु, मेहकर कार्यालयाकडे अर्ज हस्तांतर करण्यात आला व पुन्हा मेहकर कार्यालयाने अकोला कार्यालयाकडे हस्तांतर केला. अकोला कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती कोणत्या कार्यालयात उपलब्ध आहे याबद्दलची कोणत्याही प्रकारे काळजी न घेता अर्जाचे हस्तांतरण केलेले दिसून येते. प्रथम अपीलात सुध्दा अपीलकर्ता यांचे समाधान झालेले आहे असा निष्कर्ष काढलेला आहे. परंतु, आज अपीलकर्ता यांचे म्हणणे आहे की, त्यांचे काही समाधान झालेले नव्हते. प्रथम अपीलाच्या निर्णयामध्ये कार्यकारी अभियंता, मार्ग प्रकल्प विभाग, अकोला यांनी माहिती उपलब्ध करुन द्यावी, असे निर्देशित केलेले होते. परंतु अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध करुन दिलेली नाही. त्यावर जन माहिती अधिकारी तथा कार्यकारी अभियंता यांनी असे सांगितले की, अपीलकर्ता हे त्यांचे कार्यालयामध्ये आले होते व त्यांना संपुर्ण फाईल दाखविण्यात आली पण दोन मिनिटात ते निघून गेले, असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांना नस्ती दाखविण्यात आली नाही तर फक्त नकाशा दाखविण्यात आला व त्यामुळे अपीलकर्ता यांना माहिती उपलब्ध झाली नाही असे त्यांचे म्हणणे आहे. अपीलकर्ता यांच्या अर्जातील मुद्या क्रमांक २ च्या संदर्भातील उल्लेख केलेले पत्राच्या संदर्भात सुध्दा प्रथम अपीलात कोणताही निर्णय देण्यात आलेला नाही. परंतु माहितीच्या अर्जात ज्या दोन पत्रांचा उल्लेख अपीलकर्ता यांनी केलेला आहे ती दोनही पत्रे त्यांनी अकोला कार्यालयात दाखल केलेली नसून दिनांक ६.२.२००६ चे पत्र हे Honorable Mr. S.B. Manejee, Superintending Engineer, MSRDC Ltd. Near Patwardhan High School, Sitabuldi, Nagpur असे संबोधित केले आहे व त्या पत्राची प्रतिलिपी Honorable Chief Engineer, B & C Amravati Zonal Office, Amravati व Honorable Superintending Engineer, B & C circle office Akola यांना दिलेली दिसून येते. त्याचप्रमाणे दिनांक २८.४.२००६ चे पत्र हे Honorable Mr. Dhawadjee, Chief Engineer, B & C Amravati Zone Amravati यांचेकडे दाखल केलेले दिसून येते व त्यामुळे कार्यवाही करण्याकरीता ज्या कार्यालयास पत्र दिलेले असेल त्याच कार्यालयात माहिती मागणे अपेक्षित असते. प्रतिलिपीच्या पत्रावर कोणतीही कार्यवाही होत नाही.

व त्यामुळे संदर्भित पत्राच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांनी ज्या कार्यालयात पत्र दिलेले होते त्याच कार्यालयात त्यांनी त्या पत्रावर काय कार्यवाही झाली याबद्दलची माहिती मागणे आवश्यक होते.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ५ प्रमाणे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणामध्ये ज्या ज्या स्तरावर जी जी माहिती उपलब्ध आहे, त्या त्या स्तरावर जन माहिती अधिकारी यांची नियुक्ती करावी अशी तरतूद आहे व ती निव्वळ ३० दिवसांत उपलब्ध व्हावी या दृष्टीने केलेली आहे. माहितीचा अर्ज एका सार्वजनिक प्राधिकरणात केल्यावर ती माहिती ही दूस-या सार्वजनिक प्राधिकरणात उपलब्ध असेल तर त्याबाबतची माहिती ही ३० दिवसांत उपलब्ध होईलच असे नाही व म्हणून अधिनियमात ती तरतूद करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे त्यामुद्याबाबत माहिती उपलब्ध करून दिली नाही हे विचारात घेता येत नाही.

असे असले तरी अपीलकर्ता यांच्या अर्जातील मुद्या क्रमांक १ च्या संदर्भामध्ये मात्र जन माहिती अधिकारी अधीक्षक कार्यालय, अकोला यांनी निष्काळजीपणा दाखविलेला आहे, असाच निष्कर्ष काढावा लागतो. व त्यामुळे अधिनियमाचे कलम २० (१) प्रमाणे ते दोषी आढळून येतात. परंतु, अधिनियमाचे कलम २० (१) च्या परंतुकाप्रमाणे संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांचे म्हणणे ऐकून घेणे हे बंधनकारक आहे. परंतु, आयोगापूढे आज संबंधीत जन माहिती अधिकारी हजर नाहीत. ते सेवानिवृत्त झालेले आहे, असे विद्यमान माहिती अधिकारी यांनी सांगितले. तसेच प्रथम अपीलाच्या निर्णयात सुध्दा अकोला येथील वर नमूद केल्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी यांनी अपीलकर्ता यांना नस्ती दाखविली असे त्यांचे म्हणणे आहे. परंतु, अपीलकर्ता यांचे म्हणणे असे आहे की, त्यांनी नस्ती दाखविली नाही. मात्र, याबाबत दोनही पक्षकाराकडे पुरावा उपलब्ध नसला तरी जन माहिती अधिकारी यांनी प्रथम अपीलाच्या निर्णयाची अंमलबजावणी करावयांस पाहिजे होती. व त्यामुळे जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक अधीक्षक अभियंता हे सुध्दा दोषी आढळून येतात. थोडक्यामध्ये अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितली आहे त्या माहितीच्या उपलब्ध करून देण्याच्या बद्दल जाणून बुजून टाळाटाळ करण्यात आलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येत नसला तरी माहिती निश्चित कोणत्या कार्यालयात आहे याची खातरजमा न करता अर्ज या कार्यालयातून त्या कार्यालयाकडे पाठविण्यात आलेला आहे व त्यामुळे या संपुर्ण दोनही कार्यालयामधून जे जन माहिती अधिकारी

असतील ते दोषी आढळून येतात व ते शास्तीस पात्र आहेत. त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे मंजूर करण्यास पात्र आहे.

आदेश

१) अपीलकर्ता यांचे अपील मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक १०.१०.२००७ च्या अर्जामधील मागणी प्रमाणे मेहकर बाय पास प्रस्तावित केल्यापासून आजपर्यंतच्या संपुर्ण कागदपत्रांचे व्यक्तीशः निरीक्षण करण्याकरीता हा निर्णय मिळाल्यापासून ३० दिवसांचे आंत संपुर्ण कागदपत्रे उपलब्ध करून देण्यात यावी. त्याकरीता माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम ४(२) प्रमाणे कागदपत्रांचे निरीक्षण करण्याकरीता दिलेली कार्यपध्दती अवलंबून मात्र विनामुल्य निरीक्षण करण्यासाठी कागदपत्र उपलब्ध करून देण्यात यावे. त्याकरीता अपीलकर्ता यांनी संबंधीत जन माहिती अधिकारी यांना तारीख व वेळ कळवावी. अपीलकर्ता यांनी सुध्दा कळविण्यात आलेली तारीख व वेळेवर उपस्थित राहून कार्यालयाच्या कर्मचा-यांचे उपस्थितीत नस्तीचे निरीक्षण करून त्यांना हव्या असलेल्या कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती उपलब्ध करून घ्याव्यात व त्याबाबतची पोच अपीलकर्ता यांनी जन माहिती अधिकारी यांना द्यावी.

२) अपीलकर्ता यांच्या दिनांक १०.१०.२००७ च्या अर्जाचे अनुषंगाने विहित मुदतीत माहिती उपलब्ध करून दिलेली नसल्यामुळे व प्रथम अपीलाचे निर्णयाप्रमाणे संबंधीत जन माहिती अधिकारी हे दोषी आढळून येत असल्यामुळे त्यांच्यावर प्रत्येकी रुपये ५,०००/- (रुपये पाच हजार फक्त) ची शास्ती लादण्यात येत आहे. सदरची शास्तीची रक्कम त्यांच्या सेवा निवृत्ती वेतनातून व वेतनातून वसूल करून वसुलीची रक्कम ही "००७०-इतर प्रशासनिक सेवा, ६०, इतर सेवा, ८००, इतर जमा रक्कम,(१८) माहितीचा अधिकार(००७०-०१६-१)" मध्ये जमा करावी.

३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक कार्यालय, अमरावती यांचेकडे पोस्टाने स्वतंत्रपणे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात यावी.

४) निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक :-१६.७.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर